

POLÍTICA INSTITUCIONAL SOBRE TABAQUISME DE LA UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

INTRODUCCIÓ

La Universitat Politècnica de València (UPV), com a membre de la Red Española de Universidades Promotoras de Salud (REUPS) i de la Xarxa Valenciana d'Universitats Públiques Saludables, manifestem el nostre suport a la Declaració de Burgos 2022, fruit del II Congrés d'Universitats Promotores de la Salut, celebrat el mes de novembre passat de 2022.

Un dels aspectes més rellevants tractats en aquest congrés va ser l'aliança creada per la REUPS per a treballar la prevenció del tabaquisme conjuntament entre les universitats.

Per això, la Universitat Politècnica de València, compromesa amb la salut de tota la comunitat universitària i amb el medi ambient, ha signat un acord de col·laboració amb la Junta Associada Provincial de València de l'Associació Espanyola Contra el Càncer (des d'ara Contra el Càncer València), per a treballar conjuntament per una UPV més saludable i implementar, entre d'altres, el Projecte UPV espai sense fum (#UPVsensefum), l'objectiu del qual és promoure la salut i millorar la prevenció del càncer, a més d'ampliar els espais sense fum a altres zones encara no previstes en la llei, especialment aquelles freqüentades per població infantojuvenil, com són, entre d'altres, les universitats.

La UPV se suma així al compromís de la REUPS amb el moviment mundial d'espais sense fum, i es disposa a crear les eines necessàries perquè la nostra universitat tinga com a objectiu final ser un espai lliure de fum.

JUSTIFICACIÓ

Els efectes nocius del tabac sobre la salut estan àmpliament estudiats, i les actuals dades de consum, tant de tabac com de nous dispositius susceptibles d'alliberament de nicotina (DSAN), reflecteixen que són necessàries mesures de promoció de salut que modifiquen els entorns i la percepció social.

El tabac és el factor de risc més important per al càncer. Un de cada tres casos de càncer està relacionat amb el tabac, ja siga en persones que fumen o han fumat o en persones que han estat exposades al fum ambiental del tabac. Fins a 16 tipus de càncer diferents són els que s'associen amb aquest factor de risc, que és el causant de més del 80% de casos de càncer de pulmó i laringe, però també entre el 30% i el 50% de casos de càncer de bufeta, orofaringe, esòfag, boca, etc.

El fum ambiental del tabac, també anomenat fum aliè, fum de segona mà, tabaquisme passiu o contaminació pel fum del tabac, és el fum que desprèn el cigar (o un altre producte derivat del tabac) i el fum que expulsa el fumador després de fumar. Es dona sobretot en espais tancats, com ara la casa, el cotxe, centres de treball, terrasses cobertes, etc., però no hem d'oblidar que també es troba present en espais oberts, com són entrades d'edificis, marquesines, espais esportius, etc.

Aquest fum és inhalat per totes les persones, fumadores i no fumadores, que queden exposades als seus efectes nocius, que és fins i tot més nociu que el fum que inhala qui està fumant, ja que conté majors concentracions de substàncies perjudicials.

L'exposició al fum ambiental del tabac pot causar greus problemes de salut: augmenta fins a un 30% el risc de patir malalties cardíaques i pot portar a desenvolupar una malaltia pulmonar crònica. També pot produir mort prematura i alguns tipus de càncer, com és el de pulmó. Entre els que no han fumats mai, les persones exposades al fum ambiental del tabac dupliquen el risc de patir càncer de pulmó, comparat amb les que no estan exposades al fum aliè.

A més de càncer de pulmó, el fum ambiental pot causar càncer de laringe i faringe. I algunes investigacions suggereixen que també pot augmentar el risc de patir càncer de mama, de cavitat del si nasal i de nasofaringe en adults, així com augmentar el risc de leucèmia, de limfoma i de tumors cerebrals en xiquets.

L'ús de pipes, cigarrets electrònics (vapeig) o tabac per calfament ha augmentat en els últims anys. El fum (o en alguns casos l'aerosol) d'altres productes derivats del tabac és un risc per a la salut de fumadors actius i passius, que produeix també fum ambiental. No poden considerar-se una alternativa segura al tabac, ja que comporten riscos similars al del fum dels cigarrets.

La seguretat i eficàcia dels cigarrets electrònics com a ajuda per a deixar de fumar no han sigut demostrades. Actualment, l'evidència científica és encara molt escassa i no s'han realitzat estudis toxicològics o de seguretat del consum de cigarrets electrònics a llarg termini en persones; per tant, és impossible recomanar aquests dispositius com una eina útil per a deixar de fumar tabac tradicional. A més, diversos estudis indiquen que el consum d'aquests productes és una porta d'entrada a l'hàbit de fumar.

El que sí que sabem dels cigarrets electrònics és que, a curt termini, provoquen efectes adversos en les vies respiratòries similars als associats al fum del tabac; que s'han trobat substàncies cancerígenes en els líquids i aerosols consumits amb aquests dispositius, i que s'han descrit nombroses intoxicacions i efectes adversos, alguns d'aquests severos.

A més, la seua utilització genera emissió de nicotina i substàncies cancerígenes que poden contaminar els espais tancats, amb els consegüents riscos per exposició passiva; és a dir, sense consumir el producte.

El tabac per calfament (PTC) són productes de tabac processat que, en lloc de patir combustió, són calfats, que produeixen aerosols que contenen nicotina i altres substàncies químiques, que són inhalades a través del filtre. Els PTC imiten el comportament de fumar dels cigarrets.

En ser un producte recent hi ha pocs estudis, sobretot, respecte als seus efectes a llarg termini. Però com totes les maneres de consumir tabac, són perillosos per a la salut. No hi ha evidència suficient per a afirmar que els PTC siguin menys nocius per a la salut que els productes de tabac convencional, ni per a aquelles persones que els consumeixen, ni per a aquelles exposades a les seues emissions (persones fumadores passives).

En general, els estudis destaquen la toxicitat del producte i de les emissions que genera en ser consumit. Quant a la seua composició, els PTC són similars a un cigarret convencional, contenen nicotina i altres substàncies que poden tenir implicacions per a la salut en ser sotmeses a altes temperatures.

El fum de la pipa té tantes substàncies nocives com el dels cigarrets, ja que conté substàncies cancerígenes i nocives com són la nicotina o benzina. Fins i tot quan el vapor no conté nicotina, desprèn altres substàncies que podrien ser perjudicials per a la salut. Per això, si bé encara no hi ha estudis fermes, es recomana evitar l'exposició al fum i al vapor que desprenen aquests productes.

Segons recents estudis augmenten el risc de càncer de pulmó en un 122%. També augmenten el risc de càncer d'esòfag, produeixen alteracions en les funcions pulmonars i cardíques, així com afectacions en la cavitat bucal.

Les pipes d'aigua són tan nocives com fumar cigarrets, ja que una sessió de pipa equival a inhalar 200 vegades el fum d'un cigarret i aquest fum presenta els mateixos nivells alts de CO, metalls pesants i cancerígens que el d'un cigarret.

Finalment, i no per això menys important, tant el tabac tradicional com les noves formes de consum, generen un gran impacte ambiental (fum de quarta mà).

Les puntes de cigarret no són ni biodegradables ni compostables, per la qual cosa resulten altament contaminants, ja que tarden una mitjana de 10 anys a descompondre's, i alliberen de manera constant els productes tòxics que conté (nicotina, hidrocarburs poliaromàtics,

nitrosamines, acetona, amoníac, acetaldehid, formaldehid, fenol, piridines, metalls pesants, ...). Suposen el producte de deixalla eliminada incorrectament més comuna del món, i cal tenir en compte que una sola burilla pot contaminar fins a 50 litres d'aigua potable i 8 litres d'aigua de mar, i actualment és el residu més comú als oceans, per damunt fins i tot dels envasos de plàstic.

Els nous dispositius susceptibles d'alliberar nicotina no aporten tampoc dades esperançadores, ja que la majoria són d'un sol ús i, per tant, no reutilitzables (200-400 inhalacions, que equival a uns 40 cigarrets). Aquells que són recarregables tenen una vida mitjana útil que depèn dels seus components (resistència, bateria, atomitzador), i que, en el millor dels casos, no supera els 24 mesos. Així, aquests dispositius suposen un doble risc biològic, per la quantitat de nicotina residual contaminant i per generar fem electrònic, difícil de processar. A tot això, se suma l'absència d'instruccions d'eliminació i la falta de regulació del seu reciclatge.

COMPROMÍS

Per tot l'exposat, el Consell de Govern de la Universitat Politècnica de València dona suport a la necessitat d'avançar cap a una universitat lliure de fums i, per a això, considera peremptori informar i conscienciar la comunitat universitària que el fum del tabac i els aerosols dels DSAN no solament perjudiquen els que fumen, sinó també les persones que estan al seu voltant i el medi ambient. A aquests efectes, és essencial el treball transdisciplinari que des de la UPV impulem juntament amb Contra el Càncer València, per a crear un equip de treball en què estiguen representades totes les persones que conformen la nostra comunitat universitària, i que elevarà per a l'aprovació les propostes per a la presa de decisions vinculades al Projecte UPV espai sense fum (#UPVsensefum).

Política institucional sobre tabaquisme aprovada pel grup de treball sobre tabaquisme en reunió celebrada el 21 de juny de 2023.